

Výroční zpráva o realizaci protidrogové politiky v Olomouckém kraji v roce 2011

**Krajský úřad Olomouckého kraje
Odbor zdravotnictví
květen 2012**

Obsah

1. SOUHRN.....	3
2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE.....	6
3. KOORDINACE PROTIDROGOVÉ POLITIKY.....	9
4. SITUACE NA DROGOVÉ SCÉNĚ.....	19
5. SLUŽBY POSKYTOVANÉ UŽIVATELŮM DROG A OSOBÁM OHROŽENÝM DROGOU....	22
6. ZMĚNY V POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB PRO UŽIVATELE DROG.....	24
7. NEDOSTATKY POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB PRO UŽIVATELE DROG	25
8. KRAJSKÉ STRATEGIE A PLÁNY.....	25

1. Souhrn

Realizace protidrogové politiky v Olomouckém kraji v roce 2011 se opírala o významný dokument - **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2011 – 2014**, který byl schválen usnesením Zastupitelstva Olomouckého kraje č. UZ/19/39/2011 ze dne 22. 4. 2011.

K zajištění vertikální i horizontální koordinace protidrogové politiky v Olomouckém kraji přispívá také činnost krajského protidrogového koordinátora, který pracuje na odboru zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje a je podřízen přímo vedoucímu odboru.

Důležitá je také činnost Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí, která je zřízena UR/4/63/2008 od 11. 12. 2008. Je poradním orgánem Rady Olomouckého kraje.

V roce 2011 v Olomouckém kraji nevznikl v oblasti protidrogových služeb žádný nový program.

Svoji činnost dále rozvíjela služba pro uživatele návykových látek a hazardní hráče a jejich rodiny Ambulance adiktologie, jejímž zřizovatelem je Sdružení Podané ruce, o. s. Její činnost byla částečně financována z fondů Evropské unie, OP Lidské zdroje a zaměstnanost – projekt "První pomoc pro patologické hráče a jejich rodiny",

Terénní program pro uživatele drog realizovaný organizací Sdružení Podané ruce, o. s. ve městě Uničov se stabilizoval a po celý rok úspěšně nabízel klientům své služby. Další zařízení dobře fungující sítě služeb pro uživatele drog nabízela škálu služeb nejen uživatelům, ale i osobám jim blízkým. Certifikaci odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky získaly všechny služby, které o ni mohly požádat.

Drogová scéna Olomouckého kraje je poměrně stabilní, výrazně převládá zneužívání pervitinu jako primární drogy. Většina klientů služeb jsou spíše polymorfní uživatelé. Významné je i zneužívání alkoholu, zejména v období abstinence od nealkoholových drog.

Stoupá i počet patologických hráčů. Počet uživatelů opiátů je tradičně nízký, heroin je zneužíván v malé míře. Nejvíce uživatelů heroinu a přírodního opia uvádí Přerovsko.

Kontaktnímu centru Prostějov se podařilo rozvíjet kontakt s minoritní skupinou Olašských Romů užívající heroin a substituci.

Svoji činnost také rozvinulo Středisko sekundární prevence a léčby závislostí (Vojenská nemocnice) v Olomouci, jehož součástí je i Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice. Kromě detoxifikace nabízí toto zařízení i možnost krátkodobé léčby a přípravu na léčbu střednědobou a dlouhodobou v jiných zařízeních.

Ze statistických údajů všech zařízení je v roce 2011 patrný nárůst počtu klientů se základní drogou pervitin. Zvýšil se také počet vydaných stříkaček i počet výměn.

V roce 2011 došlo k nárůstu incidence uživatelů drog – žadatelů o léčbu. Bylo hlášeno 675 nově evidovaných žadatelů o léčbu, což řadí Olomoucký kraj v celorepublikovém srovnání na 2. místo za Prahu. Ve věkové skupině 15 – 39 let

Olomoucký kraj zaujímá v České republice 1. místo. V této věkové skupině bylo hlášeno 647 nově evidovaných žadatelů o léčbu.

Incidence na 100 000 obyvatel je v Olomouckém kraji v roce 2011 výrazně nejvyšší z celé České republiky (105,2 / 100 000 obyvatel). Ve věkové skupině od 15 do 39 let je také nejvyšší – 284,8 na 100 000 obyvatel, čímž výrazně překvašuje všechny kraje České republiky včetně Prahy.

Olomoucký kraj také hlásil v roce 2011 nejvíce nových uživatelů pervitinu a stimulancií.

V roce 2011 bylo v Olomouckém kraji hlášeno 1139 všech léčených uživatelů drog (177,5 / 100 000 obyvatel), což opět představuje nárůst oproti roku 2010.

V počtech všech léčených uživatelů za rok 2011 je Olomoucký kraj na 3. místě v České republice (1 139 osob).

Mezi všemi léčenými uživateli stimulancií v České republice se Olomoucký kraj nachází na 2. místě (za Ústeckým krajem).

Prevalence ve věkové skupině 15 – 39 let činila 1078 klientů (474,5/ 100 000 obyvatel), což opět představuje nárůst oproti předchozímu roku.

V Olomouckém kraji byly v roce 2010 klientům i nadále dostupné všechny typy odborné péče dle odst. (2) § 20 zákona č. 379/2005 Sb. kromě specializované akutní lůžkové péče a stacionárních programů.

Dne 12. 7. 2011 se v prostorách Psychiatrické léčebny Bílá Voda uskutečnila konference „**Závislost na alkoholu a patologické hráčství**“, kterou pořádal Olomoucký kraj a Psychiatrická léčebna Bílá Voda v rámci projektu „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji“ spolufinancovaném Evropským sociálním fondem prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a Státním rozpočtem České republiky. Konference byla jednou z aktivit minulého období realizace projektu.

Výborně organizovaná konference proběhla v přátelské tvůrčí atmosféře a dle hodnocení účastníků byla pro jejich další odbornou praxi velmi prospěšná.

Dne 24. 11. 2011 se v prostorách Krajského úřadu Olomouckého kraje uskutečnil workshop „**Hraju, hraješ, hrajeme**“, který také pořádal Olomoucký kraj v rámci projektu „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji“ spolufinancovaném Evropským sociálním fondem prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a Státním rozpočtem České republiky. Workshop byl zaměřen na problematiku patologického hráčství (gamblingu) a možnosti intervence k jeho zvládnutí. Byl veden velmi kvalitními lektory, PhDr. Renátou Koláčkovou a PhDr. Danielem Trubkou, pracujícími s cílovou skupinou patologických hráčů na specializovaném oddělení Psychiatrické léčebny v Opavě, kteří se snažili problematiku této závislosti představit interaktivní formou.

Z rozpočtu Olomouckého kraje a měst Jeseník a Javorník byla podpořena „**Olympiáda terapeutických komunit**“.

Olympiáda byla nejen sportovní, ale i kulturní událostí, kdy v rámci sportovního klání docházelo k vzájemnému setkání a podpoře klientů závislých na návykových látkách nebo na hazardním hraní.

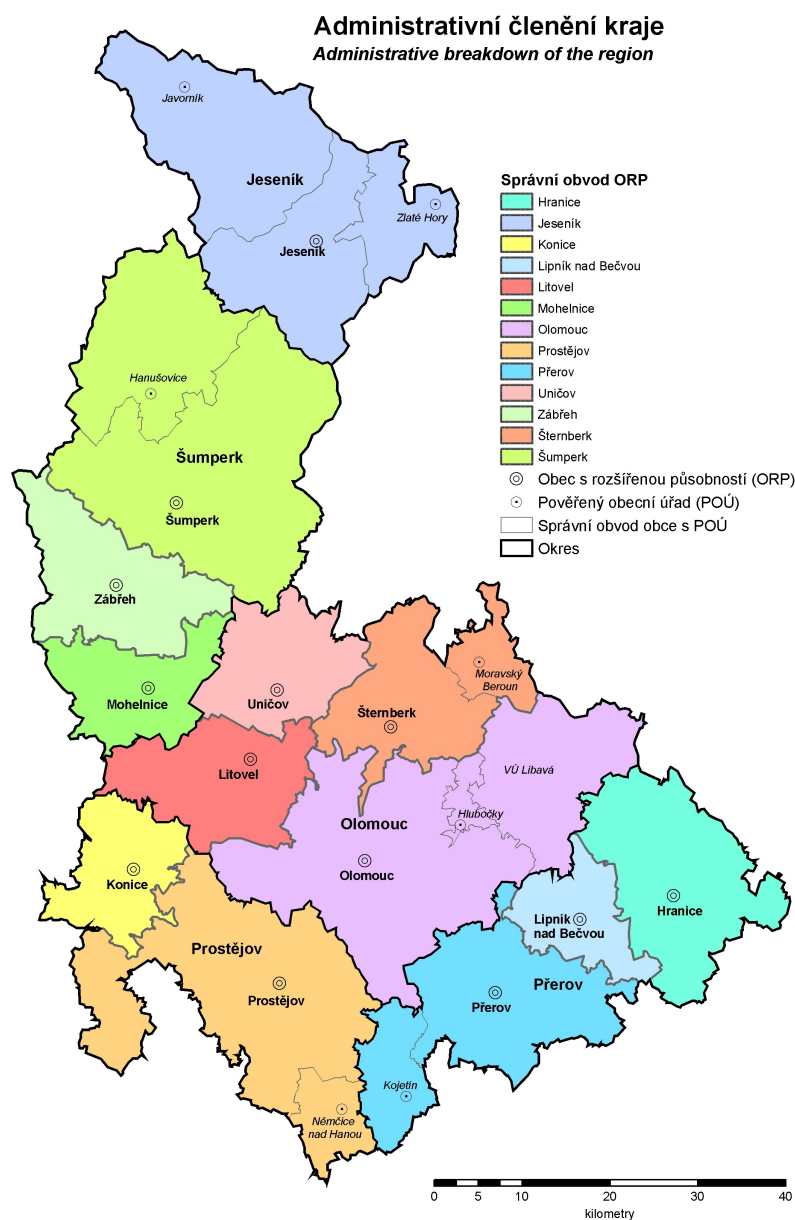
Pořadatelem této akce pro zhruba 100 účastníků – klientů terapeutických komunit z celé České republiky, Slovenské republiky a Polska byla Terapeutická komunita smíšených závislostí Psychiatrické léčebny Bílá Voda.

2. Obecná charakteristika kraje (demografické a geografické údaje)

2.1 Poloha

Olomoucký kraj se rozprostírá na severozápadě Moravy. Sousedí s krajem Pardubickým, Jihomoravským, Zlínským a Moravskoslezským. Na severu má 104 km dlouhou státní hranici s Polskem (nejdelší státní hranice ze všech okresů v ČR patří okresu Jeseník). Společně se Zlínským krajem vytváří region na úrovni NUTS II - Střední Morava.

Rozloha kraje je 526 702 ha, tj. 6,5 % rozlohy ČR a zaujímá tak 8. místo mezi 14ti kraji v ČR, velikostí je lehce pod průměrem ČR.

Kraj je tvořen 5 okresy (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk), na jeho území bylo stanoveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 21 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Celkem je v kraji 398 obcí, statut města má 30 obcí. Na bázi dobrovolného sdružování vznikají tzv. mikroregiony.

2.2 Obyvatelstvo

K 31. 12. 2011 žilo v Olomouckém kraji 638 983 obyvatel.

Následující tabulka ukazuje počty obyvatel v jednotlivých okresech a v okresních městech. V Olomouckém kraji se nachází 13 obcí s rozšířenou působností a 21 obcí s pověřenými obecními úřady.

Okres	Počet obyvatel k 31. 12. 2011
Jeseník	40 690
Olomouc	231 414
Prostějov	109 534
Přerov	133 458
Šumperk	123 887
kraj celkem	638 983

2.3 Nezaměstnanost

K 31. 12. 2011 bylo v Olomouckém evidováno 42 117 uchazečů o práci, míra nezaměstnanosti činila 12,1 %, oproti roku 2010 je to mírný pokles. Výrazně nejvyšší mírou nezaměstnanosti dlouhodobě vyniká okres Jeseník, který dokonce zaujímá jedno z předních míst i v rámci celé České republiky.

2.4 Mzdy

Nízká úroveň mezd obyvatel v Olomouckém kraji je jednou z dalších negativních charakteristik. V roce 2011 dosáhla průměrná hrubá měsíční nominální mzda fyzických osob v Olomouckém kraji 21 643 Kč, což řadí Olomoucký kraj na 12. místo v České republice.

2.5 Kriminalita

Charakteristika Olomouckého kraje v trestně právní oblasti

Přestupky

Podle údajů orgánů obcí Olomouckého kraje bylo v roce 2011 projednáno celkem 91 přestupků podle § 30 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, z toho 21 vůči mladistvým.

Trestná činnost

Zatíženost územních odborů Policie ČR trestnou činností dle vybraných kritérií v územní působnosti Olomouckého kraje za rok 2011

okres	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí
Olomouc	228 831	6065	26,50	1.
Jeseník	43 235	1001	23,15	2.
Šumperk	123 890	2270	18,32	5.
Prostějov	111 197	2380	21,40	3.
Přerov	134 265	2631	19,59	4.

Policie ČR, 2012

Probační a mediační služba věnuje zvláštní pozornost zejména mladistvým uživatelům drog a vedle prosazování alternativních trestů má zájem také na řešení užívání drog jako výchozího problému.

Další programy pro uživatele drog, kteří se nacházejí v konfliktu se zákonem realizovány neziskovými organizacemi.

Ve Vazební věznici v Olomouci a věznici Mírov realizuje Sdružení Podané ruce, o. s. projekt „**Program práce s klienty v konfliktu se zákonem**“.

Projekt „Práce s klienty v konfliktu se zákonem“ probíhá od počátku roku 2002 jako samostatný projekt orientující se na pomoc uživatelům nelegálních drog, kteří se v důsledku svého způsobu života dostali do konfliktu se zákonem. Poskytuje odborné adiktologické a sociální poradenství lidem, kteří jsou anebo mohou být, v souvislosti s návykovým chováním vystaveni právnímu postihu a jeho důsledkům. Služby jsou poskytovány jak osobám na svobodě obviněným ze spáchání přestupku nebo trestného činu, tak přímo na vazbě a ve výkonu trestu i osobám, které opustily vězení.

Téměř všechny ostatní služby nabízí klientům možnost výkonu alternativních trestů OPP a spolupracují s Probační a mediační službou.

3. Koordinace protidrogové politiky

3.1 Koordinace protidrogové politiky v Olomouckém kraji

Krajský protidrogový koordinátor

Funkce protidrogového koordinátora Olomouckého kraje byla zřízena k 15. 9. 2001, a to od počátku v úvazku 1,0. Od 1. 7. 2002 pracuje na odboru zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje a je podřízen přímo vedoucímu odboru. Zajišťuje vertikální i horizontální koordinaci protidrogové politiky v Olomouckém kraji.

Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí

Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí, která je v novém složení zřízena UR/4/63/2008 od 11. 12. 2008. Tato komise je poradním orgánem Rady Olomouckého kraje a má 17 členů.

Místní koordinace protidrogové politiky Olomouckého kraje

V Olomouckém kraji je 5 okresů (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk) se 13 obcemi s rozšířenou působností. Kontaktní pracovník byl určen celkem v 17 obcích Olomouckého kraje. Výměna informací, řešení problémů a konzultace probíhají elektronickou cestou i osobním kontaktem. Služby pro uživatele drog poskytované neziskovým sektorem jsou součástí komunitního plánování obcí a jejich zástupci se přímo podílí na vytváření komunitních plánů sociálních služeb.

Kontaktní pracovníci obecních úřadů – protidrogová prevence - v Olomouckém kraji

ADRESA MÚ	KONT. PRAC.	ODBOR	TELEFON	E-MAIL
MÚ Šumperk, Lautnerova 1, 787 01	Kudláčková Eva, DiS.	Odbor sociálních věcí	583 388 814	eva.kudlack ova@musumperk.cz
MÚ Javorník, Nám. Svobody 134, 790 70	Stoupalová Simona	Sociální odbor	584 458 789	socialni.stp @mujavornik.cz
MÚ Mohelnice, U Brány 2, 789 85	Fričarová Eva	Odbor sociálních věcí – vedoucí	583 452 163	fricarovae@mu-mohelnice.cz
Magistrát města Olomouce, Kosmonautů 10, 779 11	Fritscherová Jarmila, PhDr.	Odbor sociálních služeb a zdravotnictví	583 212 168, 777 977 182	jarmila.fritscherova@mmol.cz
MÚ Jeseník, Masarykovo nám.1/167, 790	Kovalčík Jiří, Bc.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	584 498 464	jiri.kovalcik@mujes.cz

01				
MÚ Zlaté Hory, Nám. Svobody 80, 793 76	Zondlaková Alena, Bc., DiS.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	584 453 059	alena.zondlakova@zlatehory.cz
MÚ Prostějov, Nám. T.G. Masaryka 131/12, 796 01	Greplová Jaroslava	Odbor sociálních věcí	582 329 341	jaroslava.greplova@mestopv.cz
MÚ Šternberk, Horní nám. 16, 785 01	Zajacová Jitka, Ing.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví, vedoucí	585 086 527 mobil: 725 765 695	zajacova@sternberk.cz
MÚ Uničov, Masarykovo nám. 1, Uničov, 783 91	Kovařík Josef.	Odbor obrany a krizového řízení	585 088 331	jkovarik@unicov.cz
MÚ Zábřeh, Nám. Osvobození 345/15, 789 01	Paclíková Michaela, Mgr.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	583 468 129	paclikova@muzabreh.cz
MÚ Konice, Masarykovo nám. 27, 798 52	Pečová Miloslava, Mgr.		582 401 472	miloslava.pecova@konice.cz
MÚ Litovel, nám. Přem. Otakara 778, 784 01	Procházka Pavel, Mgr.	Sociální odbor, vedoucí	585 153 231	prochazka@mestolitovel.cz
MÚ Hanušovice, Hlavní ulice 92, 788 33	Sedlmayerová Milena, Mgr.	Odbor sociální, vedoucí	583 231 284 584 453 059	podatelna@mu-hanusovice.cz
MÚ Hranice, Pernštejnské nám. 1, 753 37	Škapová Martina	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	581 828 440	martina.skapova@mesto-hranice.cz
Magistrát města Přerova, Nám. T.G.M. 2, 750 11	Buš Boleslav	Odbor sociálních služeb a zdravotnictví	581 268 793	boleslav.bus@mu-prerov.cz
MÚ Kojetín, Masarykovo nám. 20, 752 01	Zlámalová Lucie, DiS.	Odbor sociálních věcí	581 277 437	l.zlamalova@radnice.kojetin.cz
MÚ Lipník nad Bečvou náměstí T.G. Masaryka 89, 751 31	Vyňuchalová Ivana, DiS.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví		vynuchalova@mesto-lipnik.cz

Nejvýznamnější aktivity v oblasti protidrogové politiky v roce 2011 na místní úrovni

Název aktivity, místo realizace	Realizátor	Cílová skupina	Popis aktivity
Pohár o zdravé město Prostějov	Sdružení Podané ruce, o.s. – Kontaktní centrum Prostějov	děti 6. tříd	vědomostní soutěž s výchovnými a preventivními prvky
Anonymní alkoholici v Olomouci	Společenství anonymních alkoholiků	uživatelé alkoholu	skupinová setkání 1x týdně v prostorách P-centra
Beseda s abstinujícím uživatelem drog, Lipník nad Bečvou	Gymnázium Lipník nad Bečvou	studenti gymnázia	beseda
projekt „Zjištění potřeb intenzivních uživatelů konopných drog a potřeb ambulantních a/nebo terénních programů poskytujících jim poradenské a/nebo léčebné programy z hlediska spolupráce a návaznosti v rámci místní sítě služeb, a realizace poradenských a/nebo léčebných intervencí pro intenzivní uživatele konopných drog“	o.s. KAPPA-HELP, Sdružení Podané ruce, o.s.	uživatelé konopných drog	
pořízení dodávkového vozu pro terénní programy	Darmoděj, o. s.	uživatelé omamných a psychotropních látek, zadlužené osoby	harm reduction, poradenství, dluhové poradenství, potravinový servis
harm reduction, poradenství, dluhové poradenství, potravinový servis	Město Jeseník	osoby sociálně vyloučené a ohrožené sociálním vyloučením	podpora terénního programu pro uživatele OPL, vzdělávání pracovníků v terénu a vytvoření manuálu pro práci s uživateli OPL – realizace od 1.1.2012
Zdravé plíce	RES-SEF, o. s.	děti a mládež – škola na Vodní ul. Mohelnice	beseda a workshop se žáky ZŠ a SŠ
7 a půl fest Stánek s preventivní tematikou	RES-SEF, o. s.	veřejnost, děti a mládež	promítání filmu, taneční vystoupení, propagace NNO
Fingers Up 23. 7. 2011	RES-SEF, o.s.	veřejnost	stánek, propagace činnosti streetworkerů

Horizontální koordinace protidrogové politiky Olomouckého kraje

Horizontální rovina postihuje mezíresortní a mezioborovou spolupráci. Krajská protidrogová koordinátorka spolupracuje s manažerem prevence kriminality, krajským koordinátorem romských poradců, odborem školství a metodikem prevence sociálně patologických jevů, zdravotnictvím i policií je dobrá a různé formy. Do protidrogové politiky v Olomouckém kraji je zapojena řada institucí, organizací a odborníků z různých oblastí protidrogové prevence.

Krajská protidrogová koordinátorka je také aktivně zapojena do Komunitního plánování sociálních služeb v Olomouci, pracovní skupina „Občané ohrožení drogou“, a do projektu Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji, pracovní skupina „Osoby ohrožené návykovým jednáním“. Dále je členkou pracovní skupiny prevenci kriminality.

Dochází také k pravidelnému společnému setkávání zástupců neziskových organizací působících v oblasti protidrogové prevence a krajské protidrogové koordinátorky.

3.2 Finanční zajištění

Kromě rozpočtových a příspěvkových organizací zřizovaných státem, krajem nebo obcemi (sociální oblast, zdravotnictví, školství), jsou v oblasti protidrogové politiky Olomouckého kraje nejvýznamnějšími subjekty nestátní neziskové organizace. Jejich činnost je financována převážně ze státního rozpočtu, z rozpočtu Olomouckého kraje a z rozpočtů obcí.

V roce 2011 obdržely **neziskové organizace** z rozpočtu Olomouckého kraje **2 675 000 Kč**.

Činnost **Protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice** byla z rozpočtu Olomouckého kraje podpořena částkou **6 099 000 Kč**.

Výdaje na protidrogovou politiku z rozpočtu Olomouckého kraje v roce 2011

Výdaje	Popis	Výše (v Kč)
Dotační program Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence pro rok 2011	Je určen osobám, jejichž činnost nebo výstupy činnosti mají přínos pro Olomoucký kraj a jeho obyvatele a které poskytují na území Olomouckého kraje služby pro uživatele drog - typy odborné péče dle § 20 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů: kontaktní a poradenské služby, terénní programy pro uživatele drog, ambulantní léčba závislostí, programy následné péče (ambulantní doléčovací programy) a služby pro uživatele návykových látek v konfliktu se zákonem a jsou současně poskytovatelem sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.	2 500 000
Dotační program	projekt Postpeniterciární péče pro osoby ohrožené	150 000

Olomouckého kraje pro oblast sociálního začleňování pro rok 2011 – prevence kriminality	návykovým chováním Sdružení Podané ruce, o.s.,	
Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice		6 099 000
Olympiáda terapeutických komunit	Rozpočet Olomouckého kraje 2011 - příspěvky do 25 000 Kč	25 000
Celkem		8 774 000

Způsob a organizace dotačního řízení kraje

Na základě usnesení Zastupitelstva Olomouckého kraje č. UZ/18/36/2011 ze dne 25. 2. 2011 vyhlásil Olomoucký kraj samostatný **Dotační program Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence pro rok 2011**. V rámci tohoto dotačního programu bylo dotací podpořeno 13 projektů v celkové částce **2 500 000 Kč**.

Organizace také mohly získat menší finanční prostředky jako tzv. **projekty do 25 000 Kč**. Tuto možnost v roce 2011 využila Psychiatrická léčebna Bílá Voda, jejíž akce „Olympiáda terapeutických komunit“ byla podpořena částkou **25 000 Kč**.

Od roku 2004 je možnost získat dotaci také cestou tzv. **významných projektů**. Priority i princip schvalování je obdobný „projektům do 25 000 Kč“, požadovaná částka může být libovolně vysoká. Žádosti jsou předkládány na ekonomický odbor krajského úřadu, rozhoduje Rada Olomouckého kraje.

Z Dotačního programu Olomouckého kraje pro oblast sociálního začleňování pro rok 2011 – prevence kriminality byl částkou **150 000 Kč** podpořen projekt „Postpenitenciární péče pro osoby ohrožené návykovým chováním“ Sdružení Podané ruce, o. s.

Dotační program Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence pro rok 2011

Organizace	Služba pro uživatele drog	Výše dotace z rozpočtu Olomouckého kraje v Kč
Darmoděj, o. s.	K-centrum Darmoděj	200 000
Darmoděj, o. s.	Terénní program Babylon	90 000
Darmoděj, o. s.	Doléčovací program Restart	90 000
Darmoděj, o. s. celkem		380 000
o. s. KAPPA-HELP	Kontaktní centra a terénní programy pro uživatele drog v okrese v okrese Přerov	355 000
Sdružení Podané ruce, o. s.	Terénní programy Olomouc – Terénní práce s uživateli drog	240 000
Sdružení Podané ruce, o. s.	Kontaktní centrum v Olomouci	350 000
Sdružení Podané ruce, o. s.	Program práce s klienty v konfliktu se zákonem	45 000
Sdružení Podané ruce, o. s.	Kontaktní a poradenský program v Prostějově	230 000
Sdružení Podané ruce, o.s.	Terénní programy v Prostějovském regionu	105 000
Sdružení Podané ruce, o. s. celkem		970 000
P-centrum	P centrum – Doléčovací centrum	230 000
P-centrum	P-centrum – Poradna pro alkoholové a jiné závislosti	225 000
P-centrum celkem		455 000
PONTIS Šumperk o.p.s	Kontaktní a poradenské centrum Krédo	250 000
RES-SEF, o. s.	STREETWORK v okrese Šumperk	90 000
Celkem		2 500 000

Výdaje na protidrogovou politiku z rozpočtu obcí v roce 2011

Obce velmi často nemají ve svých rozpočtech částku na podporu protidrogové prevence přesně vyčleněnu.

Výdaje	Popis	Výše (v Kč)	Výše (v Kč) na vrub drog
Prostějov	Sdruž. Pod.ruce, o.s. Kontaktní centrum Prostějov	230 000	230 000
Přerov	o.s.KAPPA-HELP Kontaktní centrum	100 000	100 000
Lipník n. B.	Gymnázium Lipník nad Bečvou,– projekt Beseda s abstinujícím	1 500	1 500

	uživatelé drog		
Hranice n. M.	o.s.KAPPA-HELP - KPS	50 000	50 000
Kojetín	o.s.KAPPA-HELP - TP	5 000	5 000
Mohelnice	Terénní program RES- SEF, o.s.	60 000	60 000
Hanušovice	Terénní program RES- SEF, o.s.	10 000	10 000
Šumperk	PONTIS Šumperk o.p.s. Kontaktní a poradenské centrum Krédo	466 000	1 615 000
Zábřeh n. M.	RES – SEF, o.s. STREETWORK	20 000	20 000
Jeseník	Darmoděj o.s.: K-centrum Darmoděj Terénní program Babylon Doléčovací centrum Restart Primární prevence	70 000 68 000 22 000 10 000	70 000 68 000 22 000 10 000
Šternberk	Primární prevence TP s UD Olomouc, Sdružení Podané ruce, o. s.	10 000 10 000	10 000
Olomouc	Sdružení Podané ruce, o.s.: Kontaktní centrum Rodičovský program (Kontaktní c.) Program práce s klienty v konfliktu se zákonem TP Olomouc - TP s UD Ambulance adiktologie P-centrum: Doléčovací centrum Poradna pro alkoholové a jiné závislosti Primární prevence specifická i indikovaná celkem	100 000 61 000 40 000 100 000 70 000 241 500 100 000 602 500	100 000 61 000 40 000 100 000 70 000 241 500 100 000 602 500
Litovel	TP Olomouc - TP s UD	20 000	20 000
Obce okresu Šumperk: Bludov, Jindřichov celkem	RES-SEF, o. s. STREETWORK	17 000	17 000
Uničov	TP Olomouc - TP s UD	30 000	30 000
Obce Olomouckého kraje celkem		2 514 500	2 494 500

Dotace z rozpočtu obcí a Olomouckého kraje na protidrogovou prevenci v roce 2011 podle typů služeb

2011		
Typ služeb	Rozpočty obcí	Rozpočet Olomouckého kraje
Primárně-preventivní programy škol a školských zařízení	1500	150 000
Primárně-preventivní programy NNO, případně jiných subjektů	602 500	0
Primární prevence celkem	604 000	150 000
Terénní programy	340 000	630 000
Kontaktní centra	1 077 000	1 280 000
Harm reduction celkem	1 417 000	1 910 000
Ambulantní léčba NNO	170 000	225 000
Substituční léčba		
Ostatní ambulantní AT/medicínská léčba		
Lůžková AT/medicínská léčba		
Terapeutické komunity		25 000
Služby NNO ve vězení	40 000	195 000
Léčba celkem	210 000	445 000
Následná péče	263 500	320 000
Záchytné stanice a ošetření intoxikovaných osob		6 099 000
Informace/výzkum/koordinace*¹		
Ostatní*		
CELKEM	2 494 500	8 924 000

* Prosím, specifikujte

¹ Publikace, letáky, konference, semináře, analýzy, koncepce apod.

Dotace z rozpočtu obcí na protidrogovou prevenci v roce 2011 podle regionů

region	Šumperský	Přerovský	Prostějovský	Jesenický	Olomoucký	obce Olomouckého kraje celkem
2011	573 000	156 500	230 000	160 000	1 375 000	2 494 500

V roce 2011 věnovaly obce Olomouckého kraje na podporu projektů protidrogové prevence **2 494 500 Kč**.

3.3 Nejvýznamnější rozhodnutí krajských orgánů v oblasti protidrogové politiky v roce 2011

Zastupitelstvo Olomouckého kraje na svém zasedání dne 22. 4. 2011 schválilo svým usnesením č. UZ/19/39/2011 základní strategický dokument Olomouckého kraje pro oblast protidrogové politiky - **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2011 - 2014**.

Protidrogová prevence v Olomouckém kraji je tvořena dvěma pilíři - primární prevencí a oblastí snižování rizik, léčby, následné péče a sociálního začleňování. Kromě nelegálních drog je zaměřena také na problematiku užívání alkoholu a tabáku a patologického hráčství.

Na tvorbě dokumentu se podílely dvě pracovní skupiny: pracovní skupina pro oblast primární prevence a pracovní skupina pro oblast snižování rizik, léčby, následné péče a sociálního začleňování.

Na základě usnesení Zastupitelstva Olomouckého kraje č. ze dne UZ/18/36/2011 ze dne 25. 2. 2011 vyhlásil Olomoucký kraj **Dotační program Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence pro rok 2011**.

Dotace mohly být poskytnuty osobám, jejichž činnost nebo výstupy činnosti mají přínos pro Olomoucký kraj a jeho obyvatele a které poskytují na území Olomouckého kraje služby pro uživatele drog - typy odborné péče dle § 20 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů: kontaktní a poradenské služby, terénní programy pro uživatele drog, ambulantní léčba závislostí, programy následné péče (ambulantní doléčovací programy) a služby pro uživatele návykových látek v konfliktu se zákonem. Dotace mohla být poskytnuta pouze na základě žádosti podané osobou, která je současně poskytovatelem sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Výsledky jednání hodnotící komise a poskytnutí dotací v rámci tohoto dotačního programu schválilo na svém zasedání 24. 6. 2011 Zastupitelstvo Olomouckého kraje usnesením č. UZ/20/35/2011.

V rámci tohoto dotačního programu byla 13 projektům sekundární a terciární protidrogové prevence poskytnuta dotace v celkové výši 2 500 000 Kč.

Informace týkající se problematiky sekundární a terciární protidrogové prevence v Olomouckém kraji se nachází na webových stránkách Olomouckého kraje – zdravotnictví – protidrogová prevence (<http://www.kr-olomoucky.cz/protidrogova-prevence-cl-85.html>).

4. Situace na drogové scéně

4.1 Užívání drog v populaci obecně

V roce 2011 se Česká republika opět zúčastnila mezinárodní studie ESPAD, která je zaměřena na užívání alkoholu, tabáku a nelegálních nealkoholových drog mezi mládeží ve věku 16 let. zapojilo více než 100 tisíc šestnáctiletých studentů z 36 evropských zemí.

„Trendy v oblasti užívání návykových látek v České republice kopírují celoevropský trend. Po nárůstu ve druhé polovině 90. let došlo ke stabilizaci situace. V roce 2011 byl dokonce u nás poprvé zaznamenán pokles zkušeností mládeže s konopnými látkami a dále pokračoval pokles u nelegálních drog. Přesto patří Česká republika k zemím s nejvyšší mírou konzumace alkoholu a nelegálních drog, především konopných látek, v Evropě“. (Ladislav Csémy, Psychiatrické centrum Praha 2012).

Pro srovnání regionů v rámci ČR bude jedna kapitola v připravované publikaci ze studie ESPAD 2011 věnovaná regionálnímu srovnání. Publikace bude bohužel dokončena nejdříve v příštím roce.

4.2 Rekreační/ příležitostné užívání drog

V Olomouckém kraji nebyla provedena žádná studie zaměřená na rekreační, resp. příležitostné užívání drog. Nízkoprahová zařízení i zařízení zaměřená na ambulantní léčbu pracují s experimentátory pouze příležitostně. Statistiky oddělení sociálně právní ochrany dětí obecních úřadů s rozšířenou působností klienty – experimentátory nevykazují odděleně. Uživatelé tanečních drog jsou již tradičně kontaktováni zejména v rámci služeb Terénní programy Olomouc Sdružení Podané ruce, o. s. a Terénní programy občanského sdružení KAPPA – HELP na Přerovsku, a dále také v rámci terénního programu STREETWORK občanského sdružení RES-SEF, o. s. v Šumperském regionu.

4.3 Žádosti o léčbu v souvislosti s užíváním drog

Dle Výroční zprávy České republiky – 2011 Hygienické stanice hl. m. Prahy pracovalo v roce 2011 v Olomouc kraji 28 léčebných/ kontaktních center. Statistické údaje poskytlo 17 center.

Počet LKC pro	nízkoprahová	ambulantní		lůžková
		zdravotnic.	nezdravot.	
28	11	10	3	4

Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2011

Incidence a prevalence uživatelů drog – žadatelů o léčbu v Olomouckém kraji

Incidence

V roce 2011 došlo k nárůstu incidence uživatelů drog – žadatelů o léčbu. Bylo hlášeno 675 nově evidovaných žadatelů o léčbu, což řadí Olomoucký kraj v celorepublikovém srovnání na 2. místo za Prahu. Ve věkové skupině 15 – 39 let Olomoucký kraj taktéž zaujímá v České republice 1. místo. V této věkové skupině bylo hlášeno 647 nově evidovaných žadatelů o léčbu.

Incidence na 100 000 obyvatel je v Olomouckém kraji v roce 2011 opět výrazně nejvyšší z celé České republiky (105,2 / 100 000 obyvatel). Ve věkové skupině od 15 do 39 let je také nejvyšší – 284,8 na 100 000 obyvatel, čímž výrazně překvašuje všechny kraje České republiky včetně Prahy.

Olomoucký kraj také hlásil v roce 2011 nejvíce nových uživatelů pervitinu a stimulantů.

Prevalence

V roce 2011 bylo v Olomouckém kraji hlášeno 1139 všech léčených uživatelů drog (177,5 / 100 000 obyvatel), což opět představuje nárůst oproti roku 2010.

V počtech všech léčených uživatelů za rok 2011 je Olomoucký kraj na 3. místě v České republice (1 139 osob).

Mezi všemi léčenými uživateli stimulantů v České republice se Olomoucký kraj nachází na 2. místě (za Ústeckým krajem).

Prevalence ve věkové skupině 15 – 39 let činila 1078 klientů (474,5/ 100 000 obyvatel), což opět představuje nárůst oproti předchozímu roku.

4.4 Infekční onemocnění v souvislosti s užíváním drog

Podle Výroční zprávy Hygienické stanice hl. m. Prahy za rok 2011 patří Olomoucký kraj k oblastem se spíše nižším výskytem virové hepatitidy typu C (akutní – žádná osoba, chronická – 5 osob). Hepatitida typu B se v něm také vyskytovala podprůměrně (akutní 3 osoby, chronická – žádná osoba).

4.5 Intoxikace drogami

Počet případů intoxikace drogami (celkem 35 případů) v Olomouckém kraji v roce 2011 je nižší než v předchozím roce (celkem 44 případů).

Hygienická stanice hl.m. Prahy ve statistických přehledech České republiky neuvádí případy akutní intoxikace alkoholem.

Intoxikace drogami v Olomouckém kraji v roce 2011 podle základní drogy											
rok	základní droga	heroin, opiáty	pervitin, stimulancia	kanabinoidy	halucinogeny	rozpuštědla	sedativa, hypnotika	jiné drogy, léky	neznámá droga	celkem Olomoucký kraj	ČR celkem
2011	počet případů	6	3	5	1	2	18	1	0	35	805

Zdroj : Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2011

4.6 Problémové užívání drog

V roce 2011 využilo alespoň jednou služeb kontaktních nízkoprahových center a terénních programů, ambulantní léčby a ambulance závislostí Fakultní nemocnice v Olomouckém kraji 3467 uživatelů drog, což je o 959 osob více než v roce 2010, Mezi klienty těchto programů převažovali uživatelé pervitinu – celkem 1 914 osob, kanabinoidů - 1229 osob a heroinu – 49 osob.

Těžké látky zneužívá poměrně vysoký počet klientů (30 osob). Zanedbatelný je počet uživatelů kokainu a cracku – 2 osoby. Velká část klientů užívá polymorfně více drog, velmi často je přidruženo také užívání alkoholu i gambling.

Ve srovnání s rokem 2010 vzrostl počet klientů, kteří alespoň jednou využili služeb programu, i počet vydaných injekčních stříkaček a počet výměn.

Problémové užívání drog v Olomouckém kraji v letech 2010	2009	2010	2011
počet klientů uživatelů drog, kteří využili aspoň jednou služeb programu celkem	2 358	2 508	3529
z toho mužů	1 513	1 699	2500
z toho injekčních uživatelů drog	1 404	1 537	1663
z toho se základní drogou heroin	79	86	54/5 opium
z toho se základní drogou pervitin	1 606	1 716	1923
z toho se základní drogou kanabinoidy	362	292	1231
z toho se základní drogou extáze	9	9	1
z toho se základní drogou těžké látky	25	33	30
z toho se základní drogou Subutex legálně	1	5	18
z toho se základní drogou Subutex nelegálně	2	10	
z toho se základní drogou Metadon legálně / Buprenorfin)	-	34	26
z toho se základní drogou Metadon nelegálně	-	-	
počet neuživatelů drog, kteří využili aspoň jednou služeb programu	821	902	1884
počet kontaktů	21 146	21 930	22338
počet výměn (výkonů ve výměnném programu)	4 577	5 542	6180
počet vydaných injekčních jehel	156 820	192 805	199 930

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci protidrogové politiky v roce 2011, informace Ambulance závislostí Psychiatrické kliniky Fakultní nemocnice v Olomouci, Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2011
Rok 2011 i Ambulance Adiktologie Sdružení Podané ruce, o. s.

5. Služby poskytované uživatelům drog a osobám ohroženým drogou

5.1 specifická primární prevence

Aktivity v oblasti specifické primární prevence

Systematicky se těmto aktivitám věnuje hlavně organizace P-centrum, která významným způsobem pracuje v rámci Programů primární prevence také s pedagogy Olomouckého regionu. Cílovou skupinou u selektivní primární prevence jsou kromě běžné populace také rizikové skupiny dětí a mládeže (problémové třídy, učňovská mládež, žáci speciálních škol, klientela diagnostického a výchovného ústavu, mládež z nízkoprahového klubu, studenti střední zdravotnické školy.

Na jednotlivých školách jsou realizovány minimální preventivní programy, některé školy realizují i další aktivity a projekty v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Mezi největší vzdělavatele a realizátory programů v oblasti specifické primární prevence v Olomouckém kraji patří P-centrum, Pontis Šumperk o.p.s., Sdružení D, Sdružení Podané ruce, o.s. (Prostějov a okolí) a o. s. KAPPA – HELP, kde se věnují také pedagogickým pracovníkům škol a školských zařízení.

Aktivit i projektů v této oblasti by mohlo být určitě více, chybí ucelený systém i dostatek finančních prostředků.

5.2 Snižování rizik spojených s užíváním drog

Služby v oblasti snižování rizik spojených s užíváním drog zajišťuje v Olomouckém kraji 5 kontaktních center, v každém regionu jsou realizovány terénní programy, které jsou samostatně certifikovány.

Klientům a blízkým osobám jsou nabízeny služby dle standardů odborné způsobilosti Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky.

Téměř všechna zařízení pracují také s klienty v konfliktu se zákonem, případně ve výkonu trestu. Sdružení Podané ruce, o. s. již mnoho let realizuje úspěšný program Práce klienty v konfliktu se zákonem probíhající v úzké spolupráci s Vazební věznicí Olomouc a s věznicí Mírov.

Název služby	Realizátor	Počet UD, kt. služby využily v r. 2009/2010/2011	Počet kontaktů s UD v r. 2009/2010/2011	Počet výměn v r. 2009/2010/2011	Počet vydaných inj.stř.v r. 2009/2010/2011	Územní působnost, spádovost
Kontaktní centrum v Olomouci	Sdružení Podané ruce, o.s.	326/357/295	6153/6247/5540	1574/1747/1566	28554/35355/30183	Olomoucký region
Terénní programy Olomouc	Sdružení Podané ruce, o.s.	301/278/207	1442/1425/1242	539/536/419	20760/19846/23154	Olomoucký region, Olomouc, Šternberk, Litovel

Kontaktní centrum Prostějov	Sdružení Podané ruce, o.s.	162/ 163/174	1578/ 1351/1863	322/ 325/663	21876/ 21992/29 363	Prostějovský region, Prostějov
Terénní programy v Prostějovském regionu	Sdružení Podané ruce, o.s.	70/68/94	404/439/35 7	131/168/1 19	11230/ 14973/87 51	Prostějovský region
Kontaktní centrum Krédo	Pontis Šumperk o.p.s.	187/188/18 0	2777/ 2751/2876	876/864/1 142	19119/ 31037/23 056	Šumperský region
KKC Kappa	o.s. KAPPA-HELP	207/ 252/214	2408/ 2399/2957	707/ 585/540	26755/ 26330/20 765	Přerovský, region, Přerov, Hranice n.M.
Terénní program KKC Kappa	o.s. KAPPA-HELP	364/ 359/1413	1404/ 1444/1728	110/ 140/216	5185/ 6630/105 17	Přerovský region
K-centrum Darmoděj	Darmoděj, o.s.	198/ 214/221	2792/ 2844/2985	520/ 488/860	12738/ 14119/24 720	Jeseník
Terénní program Babylon	Darmoděj, o.s.	121/153/93	692/1050/6 00	67/89/74	3574/ 7017/363 8	Jesenický region
STREETWORK v okrese Šumperk	RES-SEF, o.s.	240/288/21 9	1375/179/1 860	270/600/1 000	15620/ 20468/25 783	Šumperský region

Kontakt: Každá návštěva/situace, při které dochází k interakci mezi klientem a pracovníkem programu (služby, informace, nebo poradenství - včetně skupinového). Příjem telefonického hovoru není kontakt.

Výměna: Kontakt, při kterém dochází k výměně (příp. jen odevzdání či výdeji) jedné nebo více injekčních jehel.

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci programu protidrogové politiky v roce 2009, 2010, 2011

5.3 Služby v oblasti léčby a resocializace

V Olomouckém kraji je zajištěna střednědobá i dlouhodobá ústavní léčba závislostí v **Psychiatrické léčebně Bílá Voda** a v **Psychiatrické léčebně ve Šternberku**. V PL Bílá Voda jsou k dispozici komunity i oddělení oddělení specializovaná pro komplexní léčbu závislostí. Pro klienty je k dispozici několik léčebných programů včetně začleněných terapeutických komunit.

V PL Šternberk je také zajišťována soudně nařízená ústavní léčba.

Středisko sekundární prevence a léčby závislostí při Vojenské nemocnici v Olomouci poskytuje kromě detoxikace a detoxifikace také krátkodobou léčbu.

Detoxikace je také poskytována ve Fakultní nemocnici v Olomouci a v PL Bílá Voda i PL Šternberk.

Činnost **Protialkoholní a protitoxikomanické záchranné stanice**, která je každoročně podpořena finančními prostředky Olomouckého kraje ve výši zhruba 6 milionů Kč, také zajišťuje Vojenská nemocnice v Olomouci.

Ve Fakultní nemocnici v Olomouci je na Klinice psychiatrie v ambulanci závislosti realizován program ambulantní léčby a **programy substituce**.

Program ambulantní léčby a poradenství zajišťují občanské sdružení P-centrum v Olomouci a Sdružení Podané ruce, o. s.

Ambulantní léčbu závislosti na léčbu závislosti na legálních i nelegálních drogách zajišťují také psychiatrické ordinace a Centrum krizové intervence v Olomouci.

V Olomouckém P-centru dlouhodobě probíhá úspěšný **doléčovací program**, který je určen klientům z celé České republiky. Jeho součástí je i nabídka chráněného bydlení ve dvou bytových jednotkách.

Další doléčovací program začalo v úzké spolupráci s PL Bílá Voda realizuje občanské sdružení Darmoděj o. s. ve městě Jeseníku.

6. Změny v poskytování služeb

V roce 2011 byl Certifikát odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog RVKPP udělen všem službám, kterým je možno ho udělit.

Z důvodů nedostatku finančních prostředků a také určité redukce příliš husté sítě došlo k 1. září 2010 k ukončení činnosti Kontaktního a poradenského místa pro uživatele drog v Uničově (zřizovatelem byla Oblastní charita Šternberk).

Činnost této zaniklé služby zčásti převzaly za podpory města Uničova „Terénní programy Olomouc“ (Sdružení Podané ruce, o. s.), ve městě úspěšně probíhá terénní program.

Občanské sdružení Darmoděj, o. s. v druhé polovině roku úspěšně rozvíjelo činnost Kontaktního centra Darmoděj v Jeseníku. Ve spolupráci s pracovníky blízké Psychiatrické léčebny v Bílé Vodě toto občanské sdružení realizuje projekt „Doléčovací program Restart“ pro klienty, kteří se vrací z léčby a není pro ně vhodné prostředí velkých měst. Postupně se rozvíjí také další projekt tohoto občanského sdružení Terénní program Babylon. Velkou pomocí pro realizaci terénního programu v hornaté oblasti bylo získání automobilu, což umožnilo rozšíření terénního programu, i do dalších lokalit Jesenického regionu.

Ve spolupráci s obcemi a ostatními organizacemi sociálně – zdravotní sítě realizuje občanské sdružení RES – SEF, o. s. terénní program.v Šumperském regionu.

Sdružení Podané ruce, o. s. rozvinulo za podpory finančních prostředků Evropské Unie projekt Ambulance adiktologie, v rámci něhož jsou poskytovány specializované terapeutické, poradenské a sociální služby osobám ohroženým návykovým chováním a závislostí v oblasti návykových látek a patologického hráčství, také jejich rodinám a dalším blízkým. Služba se také přestěhovala do jiných, větších prostor v centru města.

7. Nedostatky v poskytování služeb v Olomouckém kraji v roce 2011

Olomoucký kraj má poměrně hustou síť služeb pro uživatele alkoholu i nealkoholových drog, a také patologické hráče a osoby blízké. Dostupnost těchto služeb pro obyvatele kraje je dobrá zejména v jižní a jihovýchodní části kraje, směrem na sever hustota nabízených služeb klesá.

Relativně dobrá zůstává dostupnost nízkoprahových služeb i terénních programů.

V Prostějovském regionu je nutné rozšířit terénní program Sdružení Podané ruce, o. s. i na Konicko, oblasti se špatnou dopravní dostupností. V roce 2011 nebyl terénní program z důvodu nedostatku finančních prostředků v této lokalitě realizován, fungovala pouze nabídka injekčního materiálu v místní lékárně.

Více pozornosti by mělo být věnováno stále narůstající problematice patologického hráčství a zneužívání alkoholu.

Díky podpoře Evropské unie začalo Sdružení Podané ruce, o. s. v poslední třetině roku 2010 v Olomouci realizovat rozšíření projektu Ambulance adiktologie, který je určen hlavně patologickým hráčům.

Dostupnost léčby je celkem dobrá. Problematickou se jeví pouze dostupnost programu substituční léčby, který je zajišťován zatím hlavně v ambulanci závislostí Kliniky psychiatrie Fakultní nemocnice v Olomouci.

V Olomouckém kraji chybí dostatečná nabídka systematických programů specifické primární prevence, zejména programů selektivní prevence.

8. Krajské strategie a plány

Realizace protidrogové politiky v Olomouckém kraji v roce 2011 se opírala o dva strategické dokumenty - zejména o **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2011 – 2014**, který byl schválen usnesením Zastupitelstva Olomouckého kraje č. UZ/19/39/2011 ze dne 22. 4. 2011.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2011–2014 byl zpracován v rámci individuálního projektu „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb“ a byl dne 13. prosince 2010 schválen Zastupitelstvem Olomouckého kraje.

Použité zkratky:

RVKPP – Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky

NNO - neziskové organizace

UR – usnesení Rady Olomouckého kraje

UZ – usnesení Zastupitelstva Olomouckého kraje

PL – psychiatrická léčebna

o. s. – občanské sdružení

o.p.s. – obecně prospěšná společnost